

2018-2019 EĞİTİM ÖĞRETİM YILINDA 6. SINIFLARDA OKUTULAN TÜRKÇE DERS KİTAPLARINA YÖNELİK ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ¹
TEACHERS OPINIONS ON TURKISH TEXTBOOKS IN 6TH GRADES USED IN 2018-2019 ACADEMIC YEAR

Mustafa TENEKECİ²
Hikmet DURSUN³

ÖZET

Ders kitabı; hem öğreticiler hem de öğrenciler için bir kılavuz, eğitim ve öğretim sürecinin önemli bir unsuru, bir bilgi kaynağı ve eğitim öğretimin genel ve kalıcı olması için vazgeçilmez bir materyaldir. Eğitimdeki bütün ilerlemelere ve gelişmelere rağmen müfredatın istediği kazanımların öğrenciye verilmesinde en temel materyal ders kitabıdır. Bu durum bir eğitim kurumu olarak okullar var olduğu ilk günden bugüne kadar değişmeden süregelmiştir. Ders kitaplarının ulaşımının kolay olması, verilmek istenen kazanımı düzenlenmiş bir plan içinde ve aşamalı olarak öğrenciye sunabilmesi, öğretmene dersi işleme sürecindeki yardımcılık işlevi ile ders kitabı eğitim ve öğretimdeki önemini hep korumuştur. Eğitim ve öğretim politikalarının, eğitim ve öğretimde meydana gelen yeniliklerin, eğitim ve öğretimde benimsenen öğretim yaklaşımlarının en iyi yansıdığı eğitim materyali ders kitabıdır. Aynı zamanda bu yaklaşımları en iyi yansıtan unsurlardan biri de ders kitabıdır. Bu çalışmanın amacı 2018-2019 eğitim - öğretim yılında ortaokul 6. sınıflarda Türkçe Ders Kitabı olarak okutulan biri MEB'e biri özel bir yayınevine ait olan iki ders kitabına yönelik kitabı derslerde kullanan Türkçe öğretmenlerinin görüşlerini belirlemektir. Araştırma betimsel bir çalışmadır. Araştırmada öğretmen görüşlerinin alınması için Çetin Semerci tarafından geliştirilen "İlköğretim Türkçe ve Matematik Ders Kitaplarını Genel Değerlendirme Ölçeği" kullanılmıştır. Öğretmenlerin ön yargı ile yaklaşımları ihtimalini ortadan kaldırmak için her katılımcıdan sadece kendisinin derste kullandığı ders kitabına yönelik değerlendirme yapması istenmiştir. Çalışmada MEB yayını olan 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabı'nı kullanan öğretmenlerin genel olarak kitabı kriterlere uygun buldukları ve bu ders kitabını kullanmaktan memnuniyet duydukları; özel yayınevine ait ders kitabını kullanan öğretmenlerin ise birçok açıdan kitabı yetersiz buldukları belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kitap, Ders kitabı, Öğretmen görüşleri, Türkçe

ABSTRACT

Textbook; a guide for both teachers and learners is an important element of the education and training process, a source of information and an indispensable material for education to be general and permanent. Despite all the advances and developments in education, the most basic material in providing to the student with the objectives of the curriculum is the textbook. This situation has remained unchanged since the first day of its existence as an educational institution. The accessibility of the textbooks, the ability to present the desired achievement in a planned and gradual manner, the help function of the teacher in the process of processing the lesson and the textbook has always kept its importance in education and training. Textbook is the best education material which the education and training policies, developments and approaches are being reflected on. One of the elements that best reflects these approaches is the textbook. The aim of this study is to determine the opinions of Turkish teachers who use the book for two textbooks, one of which belongs to the Ministry of National Education and one of a private publishing house, in the 6th year of 2018-2019 academic year. The research is a descriptive study. In order to get the opinions of teachers, "General Evaluation Scale of Primary School Turkish and Mathematics Textbooks Rating Scale" developed by Çetin Semerci was used. In order to eliminate the possibility of prejudice and approaches of teachers, each participant was asked to evaluate only the textbook that he / she used in the course. In the study, the teachers who used the 6th Grade Turkish Textbook, which was published by the Ministry of National Education, generally found the book

¹ Bu çalışma 08-10 Mart 2019 tarihleri arasında Şanlıurfa'da düzenlenen 1. Uluslararası Harran Multidisipliner Çalışmalar Kongresi'nde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

² MEB, Şanlıurfa Bahçelievler Ortaokulu (Öğretmen) / Uşak Üniversitesi Türkçe Eğitimi Doktora Öğrencisi, mten4100@gmail.com

³ MEB, Şanlıurfa Hatice Kübra Kız Anadolu İmam Hatip Ortaokulu (Öğretmen) / İnönü Üniversitesi Türkçe Eğitimi Doktora Öğrencisi, hikmetdursunn@gmail.com

in line with the criteria and were pleased to use this textbook; it was determined that the teachers who used the text book of the private publishing house found the book in sufficient in many respects.

KeyWords: Book, Textbook, Teacher opinions, Turkish

GİRİŞ

Eğitim, insanın doğumu ile başlayan ve hayatın her aşamasında devam eden ve bireyde istendik yönde davranış kazandırma amacı güden bir süreçtir. Aile içinde başlayan eğitim süreci informal ve formal biçimlerde insanın yaşamının her döneminde devam eder (Akyüz, 2005; Ertürk, 2013). Doğumla hatta yeni yaklaşımlara göre anne karnında başlayan bir süreç olması bağlamında eğitim, insanı sosyalleştirerek toplumsal bir varlık haline getirmeyi de hedefler. Eğitimin bu hedefine ulaşması için ailede başlayan süreç okulda devam eder. Okuldaki eğitim planlanmış, düzenlenmiş, belirli bir süreç içine yayılmış bir eğitimidir. Okuldaki eğitim uzmanlar tarafından yapılan çalışmalar ve ülkenin genel eğitim politikası çerçevesinde hazırlanan programlar ve bu programlara bağlı olarak vücuda getirilen müfredata uygun olarak yürütülür. Okullar için hazırlanan müfredatta öğrencide oluşması istenen davranış ve öğrenime yönelik ilerlemeler kazanım ifadesi ile yer alır. Müfredatta yer alan kazanımların öğrenciye aktarılması ise derslerde çeşitli materyaller yardımı ile olur.

Teknolojinin gelişmesine paralel olarak eğitimde kullanılan materyallerin çeşidi ve sayısı da artmıştır. Birçok yeni materyal eğitim öğretim sürecine dâhil edilmiştir. Akıllı tahtalar bu yeni materyallere örnek olarak verilebilir. Eğitimdeki bütün ilerlemelere ve gelişmelere rağmen müfredatın istediği kazanımların öğrenciye verilmesinde en temel materyal ders kitabıdır. Ulaşımının kolay olması, verilmek istenen kazanımı düzenlenmiş bir plan içinde ve aşamalı olarak öğrenciye sunabilmesi, öğretmene dersi işleme sürecindeki yardımcılık işlevi ile ders kitabı, eğitim ve öğretimdeki önemini korumaya devam etmektedir. Eğitim ve öğretim politikalarının, eğitim ve öğretimde meydana gelen yeniliklerin, eğitim ve öğretimde benimsenen öğretim yaklaşımlarının en iyi yansıdığı eğitim materyali ders kitabıdır.

Ders Kitabının Tanımı ve Tarihiçesi

Ders kitaplarına ilişkin farklı tanımlar yapılmıştır:

Çeçen ve Çiftçi (2007) ders kitabını, öğrencinin yaşına ve öğrenim düzeyine göre bilişsel ve duyuşsal içeriklerle oluşturulmuş zengin metinlerden teşkil olan, öğretim programlarının temel alındığı ilkelere göre hazırlanan, içerdiği bilgileri öğrenene ileten basılı eğitim ve öğretim aracı olarak tanımlamıştır. Arı (2014) yaptığı tanımda ders kitabını, hem öğreticiler hem de öğrenciler için bir kılavuz, eğitim ve öğretim sürecinin önemli bir unsuru, bir bilgi kaynağı ve eğitim öğretimin genel ve kalıcı olması için vazgeçilmez bir materyal olarak ifade etmektedir.

Ders kitabı, ilk defa Eski Mısır'da Milattan Önce (M.Ö.) 4000 yıllarında papirus rulesi üzerine yazılıp çizilmiş matematik, tıp ve düzlem geometri ile ilgili olarak ortaya çıkmıştır (Tekişik, 1986; Kaya, 2002). Batı dünyasında çocuklara yönelik ilk ders kitabı, Mainz şehir meclisinin “çocuklara Katolik inançları ve Allah'ın sözleri öğretilmelidir.” kararının alınmasından sonra 813 yılında yazılmıştır. Alınan bu karar ile ders kitapları eğitimin temel materyali olmuştur. 1150 yılında İspanya'da ilk kâğıt imalathanesinin kurulması ve kâğıdın kullanılmasının artması ile kitapların yapımı kolaylaşmıştır (Çilenti, 1996).

Türk eğitim tarihine bakıldığında ise en eski ve yaygın ders kitabının sıbyan mekteplerinde dört- beş yaşından on – on bir yaşına kadar eğitim gören çocuklara alfabe öğretmek için kullanılan “Elifba Cüzü” olduğu görülecektir (Akyüz, 2005). Ortaya çıkışından günümüze kadar ders kitapları gelişen teknolojilerin de yardımıyla yeni özellikler de kazanıp, z-kitaplar gibi, yaygınlaşarak eğitim ve öğretimdeki yerini korumuştur.

Eğitim öğretim araçlarının öğrencilerin ilgi, yaş ve seviyelerine göre hazırlanması başarı için önemli unsurlardan olmuştur. Bu araçlardan biri de ders kitaplarıdır (Batur, 2010). Ders kitapları, bir ülkenin eğitim politikaları doğrultusunda hazırlanan eğitim programlarında hedeflenen amaçlar doğrultusunda öğretim programlarındaki derslerin içeriği ile ilgili konuları öğrencilere aktaran ve öğrencilerin öğrenme yeterliliklerine uygun çalışma olanağı sunan, diğer materyallere oranla daha kolay ulaşılabilen öğretim materyalleridir (Tertemiz, Ercan ve Kayabaşı, 2001; Güneş, 2002; Kılıç ve Seven, 2003; Evin ve Kafadar, 2004; Semerci, 2004; Keser, 2004; Demirel ve Kiroğlu, 2005; Hesapçioğlu, 2008). Derste kullanılan ve dersin işlenmesinde esas olan materyal ders kitabıdır (Bulut ve Orhan, 2012).

Tüm dersler için önem arz eden ders kitapları, dilin öğretilmesi ve dil ile birlikte kültürün de aktarımı konusunda etkili bir materyaldir. Bu bağlamda, “Anadili öğretiminin etkili bir şekilde gerçekleşmesi için işlevsel ders kitaplarına ihtiyaç duyulmaktadır.” (Batur, 2010). Bu sebeple ders kitabının seçimi de önem arz etmektedir. Ders kitabının amaca en iyi şekilde hizmet etmesi gerekir. Ders kitabı seçimi konusunda ise belirleyici unsurun öğretmen olması beklenir. Çünkü ders içeriğini öğrenciye aktaracak olan ve öğrencinin eğitim ve öğretimde ilerlemesini sağlayacak olan ana rol öğretmene aittir. Öğretmen bu görevini yerine getirirken MEB tarafından belirlenen programa ve müfredata uymak zorundadır. Bu müfredatı öğrenciye aktarmada kullandığı temel materyal ise ders kitabıdır. Ülkemizde ders kitapları Talim Terbiye Kurulu onayından geçerek kullanıma sunulur. MEB tarafından uygun görülen kitaplar ülkenin bütün okullarına gönderilerek derslerin bu kitaplar yardımıyla verilmesi istenir. Bu süreçte hangi şehre, hangi okula hangi yayınevine ait ders kitabı gönderileceği konusunda sahada görev yapan öğretmenler söz sahibi değildir. Öğretmenler o yıl okullarına MEB tarafından gönderilen ders kitaplarını kullanmak durumundadırlar. Bu bağlamda 2018-2019 eğitim – öğretim yılında MEB tarafından okullara gönderilen biri MEB’e, biri Eksen Yayınlarına ait iki 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabı bulunmaktadır. Her ne kadar Talim ve Terbiye Kurul’u tarafından onaylanmış olsa da farklı yayınevlerine ait kitaplar arasında içerik farklılıkları bulunmaktadır. Sahada kitabı kullanan öğretmenlerin görüşleri ders kitaplarının niteliği hakkında sağlıklı dönütler verecektir.

YÖNTEM

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı MEB tarafından 2018-2019 eğitim – öğretim yılında tüm ortaokullarda 6. sınıflarda okutulmak üzere gönderilen Türkçe ders kitaplarına ilişkin öğretmen görüşlerini belirlemektir.

Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. Bu model, var olan bir durumu olduğu gibi betimlemeyi amaçlayan araştırma yöntemidir. (Karasar, 2012) Araştırmada MEB yayınlarına ait 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabı ve Eksen Yayınlarına ait 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabı’na ilişkin öğretmen görüşleri alınmıştır. Öğretmen görüşlerini almak için Çetin Semerci tarafından geliştirilen “İlköğretim Türkçe ve Matematik Ders Kitaplarını Genel Değerlendirme Ölçeği” kullanılmıştır. Ölçeği kullanmak için gerekli izinler mail yolu ile Çetin Semerci’den alınmıştır.

Araştırmanın Sınırlılıkları ve Varsayımlar

Araştırma 2018-2019 eğitim öğretim yılında tüm ortaokullarda okutulan biri MEB tarafından, biri Eksen yayınları tarafından hazırlanan iki 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabı, değerlendirme formunu dolduran toplam 96 Türkçe öğretmeni ve öğretmenlerin kişisel değerlendirmeleriyle sınırlıdır. Araştırmada değerlendirme yapan öğretmenlerin kitaplar hakkında samimi görüşlerini ifade ettikleri varsayılmıştır.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan ve Semerci (2004) tarafından geliştirilen “İlköğretim Türkçe ve Matematik Ders Kitaplarını Genel Değerlendirme Ölçeği” beşli likert tipi bir ölçektir. Ölçek 25 maddeden oluşmaktadır. Ölçek yorumunda **1.00-1.80**=kapsamıyor, **1.81-2.60**= yetersiz, **2.61-3.40**=az yeterli, **3.41-4.20**=yeterli, **4.21-5.00**=çok yeterli” şeklindeki madde ortalaması aralığında puan değeri ile ifade edilmiştir (Semerci, 2004a). Çalışmada kullanılan ölçeğin güvenilirlik ve geçerliğine ilişkin bilgiler şu şekildedir: “Ölçeğin KMO değeri 0.716, Bartlett testi 2953.286 ve Cronbach alpha iç tutarlılık katsayısı 0.73 bulunmuştur. Bu sonuçlar, maddelerin faktör analizi için uygun olduğunu, yapı geçerliğinin sağlandığını ve güvenilir bulunduğunu göstermektedir.” (Semerci, 2004b). Ölçeğin 25 maddesine ek olarak katılımcılardan ayrıca kullandıkları kitabı değiştirme olanağı olması halinde değiştirmek isteyip istemeyecekleri ve kullanmakta oldukları kitap hakkında belirtmek istedikleri eksiklikler veya sorunlar varsa yazılı olarak maddeler halinde belirtmeleri istenmiştir. Çalışmaya katılan her öğretmenden kullanmakta olduğu ders kitabını belirtmesi ve sadece o kitap hakkında değerlendirme yapması istenmiştir.

Araştırma Grubu

Araştırma katılımcılarına ilişkin bilgiler aşağıda tablo halinde verilmiştir.

Tablo 1: Eksen Yayınları Kitabını Değerlendiren Öğretmenlere İlişkin Bilgiler

	Kıdem					Çalışılan Yerleşim Birimi		
	0-1 Yıl	1-5 Yıl	6-10 Yıl	11-15 Yıl	16 yıl ve Üzeri	İl	İlçe	Mahalle (Köy)
Kadın	3	9	3	9	9	18	15	-
Erkek	3	6	9	12	-	6	21	3
Toplam	6	15	12	21	9	24	36	3

Tablo 1 incelendiğinde araştırmaya katılan toplam 96 Türkçe öğretmenin %65,62'sini oluşturan 63'ünün derslerde Eksen Yayınlarına ait 6. sınıf ders kitabını kullandıkları belirlenmiştir. Bu öğretmenlerin %52,38'ini oluşturan 33'ü kadın, %47,62'sini oluşturan 30'u erkek öğretmendir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin %9,52'sini oluşturan 6 kişi bir yıldan daha az kıdeme, %23,81'ini oluşturan 15 kişi 1-5 yıl arası kıdeme, %19,04'ünü oluşturan 12 kişi 6-10 yıl kıdeme, %33,33'ünü oluşturan 21 kişi 11-15 yıl kıdeme ve %14,28'ini oluşturan 9 kişi 16 yıl ve daha fazla kıdeme sahiptir. Araştırmaya katılan ve Eksen Yayınlarına ait kitaba ilişkin değerlendirmede bulunan öğretmenlerden %38,10'unu oluşturan 24'ü il merkezlerinde, %57,14'ünü oluşturan 36'sı ilçe merkezlerinde, %4,76'sını oluşturan 3'ü kırsal mahallelerde (köy) görev yapmaktadır.

Tablo 2: MEB Yayınları Kitabını Değerlendiren Öğretmenlere İlişkin Bilgiler

	Kıdem					Çalışılan Yerleşim Birimi		
	0-1 Yıl	1-5 Yıl	6-10 Yıl	11-15 Yıl	16 yıl ve Üzeri	İl	İlçe	Mahalle (Köy)
Kadın	-	3	9	3	-	9	3	3
Erkek	-	3	12	3	-	15	3	-
Toplam	-	6	21	6	-	24	6	3

Tablo 1 incelendiğinde araştırmaya katılan toplam 96 Türkçe öğretmenin %34,38'ini oluşturan 33'ünün derslerde MEB Yayınlarına ait 6. sınıf ders kitabını kullandıkları belirlenmiştir. Bu öğretmenleri %45,45'ini oluşturan 15'i kadın, %54,55'ini oluşturan 18'i erkek öğretmendir. Araştırmaya katılan öğretmenlerden kıdemi 1 yıldan az olan öğretmen bulunmamaktadır. Araştırmaya katılanların %18,18'ini oluşturan 6 kişi 1-5 yıl kıdeme, %63,63'ünü oluşturan 21 kişi 6-10 yıl arası kıdeme, %18,18'ini oluşturan 6 kişi 11-15 yıl kıdeme sahiptir. Araştırmaya katılan ve MEB Yayınlarına ait kitaba ilişkin değerlendirmede bulunan öğretmenlerden %72,72'sini oluşturan 24'ü il merkezlerinde, %18,18'ini oluşturan 6'sı ilçe merkezlerinde, %9,09'unu oluşturan 3'ü kırsal mahallelerde (köy) görev yapmaktadır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Verilerin toplanması için belirlenen ölçek Google Formlar aracılığıyla öğretmenlere ulaştırılmış ve öğretmenlerin görüşleri toplanmıştır. Çalışmaya katılan her öğretmenden kullanmakta olduğu ders kitabını belirtmesi ve sadece o kitap hakkında değerlendirme yapması istenmiştir. Elde edilen veriler SPSS veri analiz programı ile analiz edilmiştir.

Değerlendirilen Kitaplara İlişkin Künye Bilgileri

1. 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabı (MEB Yayınları)

Yazarlar: Sabri CEYLAN, Kadir DURU, Gülten ERKEK, Murat PASTUTMAZ

Editörler: Doç. Dr. Zekerya BATUR, Sabri CEYLAN

Görsel Tasarım Uzmanları: Hayrullah ORHAN, Halil ŞİMŞEK, Ali AYDOĞAN, Zeynep BULKAZ

Yayınevi: MEB (Devlet Kitapları)

Basım Yeri:

Basım Yılı: 2018

2. 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabı (Eksen Yayınları)

Yazarı: Yasemin ŞEKERCİ

Görsel Tasarımcı: Murat ALTINTAŞ

Yayınevi: Eksen Yayıncılık

Basım Yeri: Ankara

Basım Yılı: 2018

BULGULAR VE YORUMLAR

Ölçek Maddelerinin Frekans Değerleri ve Ortalama Puanları

Tablo 3: Araştırmaya Katılan Öğretmenlerden Eksen Yayınları'na Ait 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabı'na Yönelik Yapılan Değerlendirmeye İlişkin Frekans Değerleri

Değerlendirme Ölçütleri	Kapsamı yor (1)	Yetersiz (2)	Az Yeterli	Yeterli (4)	Çok Yeterli	Toplam Kişi (f)
1. Dikiş ve ciltleme uygundur.	9	9	6	30	9	63
2. Yazarın/yazarların aldığı eğitim kitabı yazmaya uygundur.	9	30	9	15	-	63
3. İçindekiler kısmı ayrıntılıdır.	9	15	9	27	3	63
4. Yazı stili kolay okunabilir ve sadedir.	6	6	3	41	7	63
5. Farklı kaynaklardan yararlanılmıştır.	3	33	9	15	3	63
6. Hedef-davranışlar öğrenci düzeyine uygundur.	21	33	-	6	3	63
7. Öğrencilerin gelişim düzeylerine (bilişsel, sosyal, duyuşsal ve psiko-motor) uygundur.	18	36	3	3	3	63
8. Kitaptaki metinler öğrenme ilkelerine uygundur.	16	26	6	12	3	63
9. Ünite veya konu başlarında hazırlık çalışmaları kısmı vardır	24	15	21	3	-	63
10. Kitaptaki alıştırmalar yeterlidir.	24	33	3	3	-	63
11. Gereksiz bilgi ve fazla ayrıntı yoktur.	24	27	9	3	-	63
12. Konuların bilimsel geçerliği vardır.	6	30	18	6	3	63
13. İçerikte öğrenmeyi kolaylaştırıcı örnekler verilmektedir.	15	27	18	3	-	63
14. İçerik, Atatürk ilke ve inkılapları ile tutarlıdır.	3	27	12	15	6	63
15. Verilen örnekler güncellenmiştir.	15	30	9	6	3	63
16. Resim, harita, grafik vb., gerekli yerlerde kullanılmıştır.	12	26	10	12	3	63
17. Metinlerde verilmek istenen mesaj açık ve anlaşılırdır.	15	24	14	7	3	63
18. Bölümler arası sürekliliği sağlayıcı bağlantılara yer verilmiştir.	18	24	15	6	-	63
19. Türkçe yazım kurallarına uygundur.	6	18	21	15	3	63
20. Kitaptaki sorular öğrencilerin kendi kendilerini değerlendirmesine imkân tanımaktadır.	27	30	-	6	-	63
21. Örnek soru ve alıştırmalar ezbere dönük değildir.	22	29	9	-	3	63
22. Kitaptaki sorular ölçme ve değerlendirme özelliklerine uygun olarak hazırlanmıştır.	22	35	3	3	-	63
23. Konular kapsamında seçmeli test türü sorular vardır.	21	21	18	3	-	63
24. Kitap, özgün bir çalışma ürünüdür.	24	33	-	6	-	63
25. Diğer ders kitaplarıyla koordinasyonu vardır.	24	24	12	3	-	63

Tablo 4: Araştırmaya Katılan Öğretmenlerden MEB Yayınları'na Ait 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabı'na Yönelik Yapılan Değerlendirmeye İlişkin Frekans Değerleri

Değerlendirme Ölçütleri	Kapsamı or (1)	Yetersiz (2)	Az Yeterli (3)	Yeterli (4)	Çok Yeterli (5)	Toplam Kişi (f)
1. Dikiş ve ciltleme uygundur.	-	5	-	22	6	33
2. Yazarın/yazarların aldığı eğitim kitabı yazmaya uygundur.	-	2	-	25	6	33
3. İçindekiler kısmı ayrıntılıdır.	-	2	9	16	6	33
4. Yazı stili kolay okunabilir ve sadedir.	-	2	-	24	7	33
5. Farklı kaynaklardan yararlanılmıştır.	-	5	7	12	9	33
6. Hedef-davranışlar öğrenci düzeyine uygundur.	-	5	10	12	6	33
7. Öğrencilerin gelişim düzeylerine (bilişsel, sosyal, duyuşsal ve psiko-motor) uygundur.	-	2	12	13	6	33
8. Kitaptaki metinler öğrenme ilkelerine uygundur.	-	2	9	15	7	33
9. Ünite veya konu başlarında hazırlık çalışmaları kısmı vardır	-	2	4	18	9	33
10. Kitaptaki alıştırmalar yeterlidir.	-	2	10	15	6	33
11. Gereksiz bilgi ve fazla ayrıntı yoktur.	-	5	10	15	3	33
12. Konuların bilimsel geçerliği vardır.	-	2	6	16	9	33
13. İçerikte öğrenmeyi kolaylaştırıcı örnekler verilmektedir.	-	5	9	13	6	33
14. İçerik, Atatürk ilke ve inkılapları ile tutarlıdır.	-	5	3	19	6	33
15. Verilen örnekler güncellenmiştir.	-	2	12	16	33	33
16. Resim, harita, grafik vb., gerekli yerlerde kullanılmıştır.	-	2	12	4	15	33
17. Metinlerde verilmek istenen mesaj açık ve anlaşılırdır.	-	2	9	13	9	33
18. Bölümler arası sürekliliği sağlayıcı bağlantılara yer verilmiştir.	-	5	9	10	9	33
19. Türkçe yazım kurallarına uygundur.	-	5	7	9	12	33
20. Kitaptaki sorular öğrencilerin kendi kendilerini değerlendirmesine imkân tanımaktadır.	-	3	12	11	7	33
21. Örnek soru ve alıştırmalar ezbere dönük değildir.	-	3	3	17	10	33
22. Kitaptaki sorular ölçme ve değerlendirme özelliklerine uygun olarak hazırlanmıştır.	-	3	6	17	7	33
23. Konular kapsamında seçmeli test türü sorular vardır.	4	-	12	10	7	33
24. Kitap, özgün bir çalışma ürünüdür.	-	3	12	11	7	33
25. Diğer ders kitaplarıyla koordinasyonu vardır.	-	3	16	7	7	33

Tablo 5: MEB Yayınları'na ve Eksen Yayınlarına Ait 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabı'na Yönelik Yapılan Değerlendirmeye İlişkin Madde Bazlı Ortalama Puanlar

Değerlendirme Ölçütleri	MEB	EKSEN
1. Dikiş ve ciltleme uygundur.	3,88	3,33
2. Yazarın/yazarların aldığı eğitim kitabı yazmaya uygundur.	4,06	2,48
3. İçindekiler kısmı ayrıntılıdır.	3,79	3,00
4. Yazı stili kolay okunabilir ve sadedir.	4,09	3,59
5. Farklı kaynaklardan yararlanılmıştır.	3,76	2,71
6. Hedef-davranışlar öğrenci düzeyine uygundur.	3,58	2,00
7. Öğrencilerin gelişim düzeylerine (bilişsel, sosyal, duyuşsal ve psiko-motor) uygundur.	3,70	2,00
8. Kitaptaki metinler öğrenme ilkelerine uygundur.	3,82	2,37
9. Ünite veya konu başlarında hazırlık çalışmaları kısmı vardır	4,03	2,05
10. Kitaptaki alıştırmalar yeterlidir.	3,76	1,76
11. Gereksiz bilgi ve fazla ayrıntı yoktur.	3,48	1,86
12. Konuların bilimsel geçerliği vardır.	3,97	2,52
13. İçerikte öğrenmeyi kolaylaştırıcı örnekler verilmektedir.	3,61	2,14
14. İçerik, Atatürk ilke ve inkılapları ile tutarlıdır.	3,79	2,90
15. Verilen örnekler güncellenmiştir.	3,60	2,24
16. Resim, harita, grafik vb., gerekli yerlerde kullanılmıştır.	3,97	2,49
17. Metinlerde verilmek istenen mesaj açık ve anlaşılırdır.	3,88	2,35
18. Bölümler arası sürekliliği sağlayıcı bağlantılara yer verilmiştir.	3,70	2,14
19. Türkçe yazım kurallarına uygundur.	3,85	2,86
20. Kitaptaki sorular öğrencilerin kendi kendilerini değerlendirmesine imkân tanımaktadır.	3,67	1,76
21. Örnek soru ve alıştırmalar ezbere dönük değildir.	4,03	1,94
22. Kitaptaki sorular ölçme ve değerlendirme özelliklerine uygun olarak hazırlanmıştır.	3,85	1,79
23. Konular kapsamında seçmeli test türü sorular vardır.	3,48	2,05
24. Kitap, özgün bir çalışma ürünüdür.	3,67	1,81
25. Diğer ders kitaplarıyla koordinasyonu vardır.	3,55	1,90
Ölçek Toplam Ortalama Puanı	3,78	2,36

Tablo 3, 4 ve 5 birlikte incelendiğinde Eksen Yayınları'na ait kitabın değerlendirilmesinde tüm ölçek maddelerinin 1,76 ve üzerinde puanlar aldığı görülmektedir. En düşük puan ortalamasına 1,76 ortalama ile "10. Kitaptaki alıştırmalar yeterlidir." ve "20. Kitaptaki sorular öğrencilerin kendi kendilerini değerlendirmesine imkân tanımaktadır." maddeleri sahiptir. En yüksek puan ortalamasına ise 3,59 ortalama puan ile "4. Yazı stili kolay okunabilir ve sadedir." ölçek maddesi sahiptir. Eksen Yayınları'na ait kitaba ilişkin değerlendirmede 10, 20 ve 22. ölçüt maddelerinin ortalama puanı 1,00-1,80=kapsamıyor aralığındadır. Eksen Yayınları'na ait kitaba ilişkin değerlendirmede 2, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 12, 13, 15, 16, 17, 18, 21, 23, 24 ve 25. maddelerin ortalamaları 1,81-2,60=yetersiz seviyesindedir. Eksen Yayınları'na ait kitabın değerlendirmesinde sadece 1, 3, 4, 5, 14, 19. ölçek maddeleri 2,61-3,40=az yeterli değer aralığındadır. Eksen Yayınları'na ait kitap, değerlendirme sonucu ölçegin tamamından 2,36 ortalama puan almıştır. Bu da Eksen Yayınları'na ait 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabı'nın araştırmada kullanılan ölçek bağlamında kitaba yönelik değerlendirmede bulunan öğretmenlerce "1,81-2,60=yetersiz" seviyesinde algılandığını göstermektedir.

Tablo 3,4 ve 5 birlikte değerlendirildiğinde MEB Yayınları'na ait kitabın değerlendirmesinde tüm ölçek maddelerinin 3,48 ve üzerinde puanlar aldığı görülmektedir. En düşük puan ortalamasına 3,48 ortalama ile "23. Konular kapsamında seçmeli test türü sorular vardır." ölçütü sahiptir. Bu ortalama bile "3,41-4,20=yeterli" seviyesinin üzerindedir. En yüksek puan ortalamasına ise 4,09 ortalama puan ile "4. Yazı stili kolay okunabilir ve sadedir." ölçek maddesi sahiptir. MEB kitabına yönelik değerlendirmede 25 ölçek maddesinin her birinin ortalama puanları "3,41-4,20=yeterli" puan aralığındadır. MEB Yayınları'na ait kitap, değerlendirme sonucu ölçegin tamamından 3,78 ortalama puan almıştır. Bu da MEB Yayınları'na ait 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabı'nın araştırmada kullanılan ölçek bağlamında kitaba

yönelik değerlendirmede bulunan öğretmenlerce “3,41-4,20=yeterli” seviyesinde algılandığını göstermektedir.

Eksen Yayınları’na ilişkin t testi sonuçları

Tablo 6: Cinsiyete İlişkin t Testi

Cinsiyet	N	Ortalama	ss	t	df	p
Kadın	33	2,4764	,83398	1,328	61	,189
Erkek	30	2,2360	,56190			

Tablo incelendiğinde Eksen Yayınları’na ait kitabı kullanan kadın ve erkek öğretmenlerin ölçek maddeleri açısından kitaba ilişkin değerlendirmelerinde anlamlı bir fark olmadığı ($p=,189$ ve $p>0,05$) görülmektedir.

Tablo 7: Kitabı Değiştirme İsteği ile Ortalama Puanlar İçin t Testi

KDOODİ	N	Ortalama	ss	t	df	p
Evet	60	2,2540	,54696	-32,091	59,000	,000
Hayır	3	4,5200	,0000			

Tablo incelendiğinde Eksen Yayınları’nı kullanan öğretmenler içinde değiştirme olanağı olsa kullanmakta olduğu kitabı değiştirme isteğinde bulunma ile ölçek maddeleri açısından kitaba ilişkin değerlendirmeleri arasında kitabı değiştirmeyeceğini ifade edenler lehine ($p=,000$ ve $p<0,05$) pozitif yönlü anlamlı fark olduğu görülmektedir.

Eksen Yayınları’na ilişkin Anova testi sonuçları

Tablo 8: Kıdem ile Ölçek Puanları Arasındaki İlişkiye Yönelik Anova Testi

Kıdem	N	Ortalama	p
0-1 Yıl	6	2,2933	
1-5 Yıl	15	1,9600	,000
6-10 Yıl	12	1,9733	
11-15 Yıl	21	2,8629	
16 Yıl ve üzeri	9	2,4267	
Toplam	63	2,3619	

Tablo incelendiğinde Eksen Yayınları’nı kullanan öğretmenlerin ölçek maddelerine verdikleri cevaplar ile kıdemleri arasında ($p=,000$ ve $p<0,05$) anlamlı fark olduğu görülmektedir. Ölçek maddelerine en yüksek puanları veren ve Eksen Yayınları’na ait kitabı belirtilen kriterler açısından en yeterli bulan grup $x=2,8629$ ortalama ile 11-15 yıl arası kıdeme sahip öğretmenler iken, en az yeterli bulan grup $x=1,9600$ ortalama puan ile 1-5 yıl arasında kıdeme sahip olan öğretmenlerdir.

Tablo 9: Çalışılan Yerleşim Birimi ile Ölçek Puanları Arasındaki İlişkiye Yönelik Anova Testi

Çalışılan yerleşim birimi	N	Ortalama	p
İl (Büyükşehirlerde Merkez İlçeler Dahil)	24	2,6050	
İlçe	36	2,1944	,095
Köy	3	2,4267	
Total	63	2,3619	

Tablo incelendiğinde Eksen Yayınları’nı kullanan öğretmenlerin ölçek maddelerine verdikleri cevaplar ile çalıştıkları yerleşim birimi arasında ($p=,095$ ve $p>0,05$) anlamlı fark olmadığı görülmektedir.

MEB Yayınları'na ilişkin t testi sonuçları

Tablo 10: Cinsiyete İlişkin t Testi

Cinsiyet	N	Ortalama	ss	t	df	p
Kadın	15	3,9360	,75831	1,262	31	,216
Erkek	18	3,6533	,52424			

Tablo incelendiğinde MEB Yayınları'na ait kitabı kullanan öğretmenlerin ölçek maddelerine verilen cevaplar yönünden cinsiyet değişkeninin ($p=,216$ ve $p>0,05$) anlamlı bir fark oluşturmadığı söylenebilir.

Tablo 11: Kitabı Değiştirme İsteği ile Ortalama Puanlar İçin t Testi

KDOODİ	N	Ortalama	ss	t	df	p
Evet	9	3,1867	,24576	-3,887	31	,000
Hayır	24	4,0050	,60827			

Tablo incelendiğinde MEB Yayınları'nı kullanan öğretmenlerden değiştirme olanağı olsa kullanmakta olduğu kitabı değiştirme isteğinde bulunma ile ölçek maddelerini puanlama arasında kitabı değiştirmeyi düşünmeyenler lehine ($p=,000$ ve $p<0,05$) pozitif yönlü anlamlı fark olduğu görülmektedir.

MEB Yayınları'na ilişkin Anova testi sonuçları

Tablo 12: Kıdem ile Ölçek Puanları Arasındaki İlişkiye Yönelik Anova Testi

Kıdem	N	Ortalama	p
0-1 Yıl	-		
1-5 Yıl	6	3,4200	
6-10 Yıl	21	3,6400	,000
11-15 Yıl	6	4,6400	
16 Yıl ve üzeri	-		
Toplam	33	3,7818	

Tablo incelendiğinde MEB Yayınları'nı kullanan öğretmenlerin ölçek maddelerine verdikleri cevaplar ile kıdemleri arasında ($p=,000$ ve $p<0,05$) anlamlı fark olduğu görülmektedir. Ölçek maddelerine en yüksek puanları veren ve MEB Yayınları'na ait kitabı belirtilen kriterler açısından en yeterli bulan grup $x=4,6400$ ortalama ile 11-15 yıl arası kıdeme sahip öğretmenler iken en az yeterli bulan grup $x=3,4200$ ortalama puan ile 1-5 yıl arasında kıdeme sahip olan öğretmenlerdir.

Tablo 13: Çalışılan Yerleşim birimi ile ölçek puanları arasındaki ilişkiye yönelik Anova testi

Çalışılan yerleşim birimi	N	Ortalama	p
İl (Büyükşehirlerde Merkez İlçeler Dahil)	24	3,9500	
İlçe	7	3,5600	,004
Köy	2	2,5400	
Total	33	3,7818	

Tablo incelendiğinde MEB Yayınları'nı kullanan öğretmenlerin ölçek maddelerine verdikleri cevaplar ile çalıştıkları yerleşim birimi arasında ($p=,004$ ve $p<0,05$) anlamlı fark olduğu ve bu farkın kırsal mahalle (köy) yerleşim birimi ile diğer yerleşim birimlerinde çalışan öğretmenler arasında olduğu görülmektedir.

Değerlendirilen Kitaplara Yönelik Doğrudan Öğretmen Görüşleri

Araştırmada kullanılan ölçeğe ek olarak araştırma formuna eklenen açık uçlu "Kullandığınız ders kitabıyla ilgili varsa eleştirilerinizi maddeler halinde yazınız." maddesine 8'i Eksen Yayınları'na 2'si MEB yayınlarına ilişkin olmak üzere 10 kişi yanıt vermiştir. Öğretmenlerin görüşleri "Öğretmen 1, Öğretmen 2 ..." anlamına gelecek şekilde "Ö1, Ö2" biçiminde görüşlere müdahale edilmeden aşağıda verilmiştir:

Eksen Yayınları'na ait kitaba yönelik Ö1, "1. Anlama etkinliği adı altında sorulan sorular sıkıcı ve çok fazla sayıda 2. Etkinliklerin bittiği yeni metnin başladığı fark edilmiyor. Sayfa dizaynları çok kötü. 3. Seçilen metinler sıkıcı, kazanımlara uygun değil. 4. Geçen sene 5. Sınıfta gördükleri metinlerle tekrar karşılaştı öğrenciler. 5. Dil bilgisi etkinliği Yok." görüşlerini belirtmiştir.

Ö2, "Sorular ve etkinlikler birbirinin tekrarı. Metinlerin bazıları da 5.sınıftaki metinler. Dil bilgisine yönelik 3. temaya gelmemize rağmen hiç yer yok ve ayrıca konu dağılımı olmamış. Metin altı soruları çok sıkıcı. Kimi sorular öylesine sorulmuş." tespitlerinde bulunmuştur.

Ö3, "Sorulan sorular tekrar edilmiş. Dilbilgisi konuları yetersiz. Anlama yorumlamaya yönelik sorular geçerli değil." şeklinde bir değerlendirmede bulunmuştur.

Ö4 ise kitap hakkında "Hayatımda gördüğüm en kötü ders kitabı. Etkinlikler birbirini tekrar ediyor ve çok sıkıcı. Aynı sorular sürekli sorulmuş ve seçici değil." değerlendirmesini yapmıştır. Ö5 görüşlerini "1) Aynı sorular devamlı tekrarlanıyor. 2) Dilbilgisi etkinliği yok. 3) Metinler uzun ve anlaşılması zor, etkinliklerle desteklenmiyor." şeklinde ifade etmiştir.

Ö6, "Etkinlikler ve sorular birbirinin tekrarı. Dil bilgisi konuları sona doğru verilmiş. Bu da yığılmaya sebep olacaktır. Öğrenciler de hiç beğenmiyor. Metin seçimi fena değil" ifadesini kullanmıştır.

Ö7, kitap hakkında "Hayatımda rastladığım en kötü ders kitabı, birbirinin aynısı ve anlaşılması zor etkinlikler. Öğrencilerin bile hocam bu kitap neden hep aynı soruları soruyor, dediği kitap." görüşünü belirtmiştir.

MEB Yayınları'na ait kitaba yönelik Ö8, "Olumsuz herhangi bir eleştirim yoktur. Çok memnunum bu yılki kitabımızdan." şeklinde olumlu bir değerlendirmede bulunurken,

Ö9 ise "3. Temaya geldim ve hala noktalama işaretlerine ve yazım kurallarına dair etkinliğe rast gelmedim." değerlendirmesinde bulunmuştur.

Yukarıdaki görüşler incelendiğinde genel olarak değerlendirme ölçeğine verilen cevaplarla tutarlı ifadeler olduğu söylenebilir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

MEB Yayınları'ndan yayımlanan 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabı, Türkçe öğretmenlerince "İlköğretim Türkçe ve Matematik Ders Kitaplarını Genel Değerlendirme Ölçeği"ne göre "Yeterli" düzeyde bulunmuştur. Kitabın ölçeğin tamamından aldığı ortalama puan 5 üzerinden 3,78'dir.

Eksen Yayınları'ndan yayımlanan 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabı, Türkçe öğretmenlerince "İlköğretim Türkçe ve Matematik Ders Kitaplarını Genel Değerlendirme Ölçeği"ne göre "Yetersiz" düzeyde görülmektedir. Kitabın ölçeğin tamamından aldığı puan 5 üzerinden 2,36'dır. Eksen Yayıncılık'a ait kitapta en yüksek ortalamaya sahip maddeler kitabın cildi, yazı stili ve puntosu ile içindekiler kısmı gibi fiziksel özelliklerin ağır bastığı ölçek maddeleridir.

MEB Yayınları'ndan yayımlanan kitaba yönelik değerlendirmede cinsiyet açısından anlamlı bir fark belirlenmemiştir. Aynı şekilde Eksen Yayınları'ndan çıkan kitaba ilişkin değerlendirmede de cinsiyet faktörü anlamlı bir fark yaratmamıştır.

Her iki kitaba yönelik değerlendirmede de değiştirme olanağı olsa kullanmakta olduğu kitabı değiştirme isteğinde olma ile ölçek maddelerini puanlama arasında kitabı değiştirmeyi düşünmeyenler lehine anlamlı fark bulunmuştur. Kullandığı kitaptan memnun olduğunu ifade edenlerin söz konusu kitaplara, bu kitabı değiştirmeyi istediğini ifade edenlere oranla daha yüksek puanlar vermesi doğal bir sonuç olarak ortaya çıkmıştır.

Kitaplara yönelik yapılan değerlendirmelerde her iki kitap için ölçek maddelerine en yüksek ortalama puanı verenler 11-15 yıl arasında kıdeme sahip öğretmenler olurken yine her iki kitaba yönelik en düşük ortalama puanı verenler ise 1-5 yıl arası kıdeme sahip öğretmenler olmuştur.

Değerlendirme yapan öğretmenlerin ölçeğe verdikleri ortalama puan ile kıdemleri arasında her iki kitap için de istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu belirlenmiştir.

Çalışılan yerleşim birimi açısından bakıldığında Eksen Yayınları'na ilişkin değerlendirmede anlamlı bir fark bulunmazken, MEB Yayınları'na yönelik değerlendirmede kırsal mahallede (köy) çalışanlarla diğer değerlendiriciler arasında anlamlı fark ortaya çıkmıştır.

Eksen Yayınları'na ait ders kitabını kullanan ve araştırmada görüş bildiren öğretmenlerin %95,23'ü kullanmakta olduğu ders kitabını değiştirme imkânı olsa değiştireceğini ifade etmiştir. Araştırmaya katılan 63 katılımcının sadece %4,76'sını oluşturan 3 kişi kullanmakta olduğu kitabı değiştirmeyi düşünmeyeceğini ifade etmiştir.

MEB Yayınları'na ait ders kitabını kullanan ve araştırmada görüş bildiren 33 öğretmenin %72,72'sini oluşturan 24 kişi kitabı değiştirme imkânı olsa bile kullanmakta olduğu kitaptan memnun olduğunu ve değiştirmeyeceğini ifade etmiştir. Katılımcıların %27,28'ini oluşturan 9 kişi ise imkân olsa kitabı değiştirme fikrine olumlu bakmıştır.

Yukarıdaki sonuçlar ışığında şunlar önerilmektedir:

Ülkemizde liseye geçişte merkezi sınav uygulanmasının yanı sıra ortaokulda her sınıf düzeyinde bölgesel veya merkezi ortak sınavların yapılmasının gündemde olması sebebiyle öğrencilere ve öğretmenlere fırsat eşitliği sağlanması için tüm Türkiye'de aynı kitabın okutulması yararlı olabilir.

MEB'in, müfredatın asıl uygulayıcıları olan ve sahada kitabın verimliliğini, kitabı kullanarak belirleyen öğretmenlerin kullanılan ve kullanılması planlanan kitaplar hakkındaki görüşlerine daha geniş kapsamlı olarak başvurması yararlı olacaktır. Ancak bunun için her ilden sadece birkaç kişinin değerlendirmesi veya incelemesi ile yetinilmemesi, hazırlanacak uygulamalar ile tüm öğretmenlerin görüşlerinin alınacağı bir veri havuzu oluşturulması gerekmektedir.

Talim ve Terbiye Kurulu'ndan onay alan aynı derse ait farklı kitaplarının bütün öğretmenler kullanılan Eğitim Bilişim Ağı (EBA) veya Mebbis gibi sistemlere yüklenerek öğretmenlerin görüşüne sunulması ve öğretmenlerden gelecek dönütler doğrultusunda revize edilmesinin sağlanması faydalı olabilir.

Her eğitim yılı sonunda öğrencilerin de ders kitaplarına yönelik görüşlerinin EBA sistemi üzerinde oluşturulacak anketlerle alınması kitap yazarları ve yayınevleri açısından yol gösterici olabilir.

Öğretmenlerin olumsuz görüş belirttikleri kitapların sonraki yıllar için ya eleştiriler doğrultusunda güncelleştirilmesinin sağlanması ya da bunların yerine daha nitelikli kitapların hazırlanması yararlı olacaktır.

Ders kitaplarının hazırlanmasında özel yayınevleri yerine ülkemizin çeşitli eğitim fakültelerinin çalışma yapmalarının sağlanması daha nitelikli ders kitaplarının ortaya çıkmasını sağlayabilir.

KAYNAKÇA

- Akyüz, Y. (2005). *Türk Eğitim Tarihi "M.Ö. 1000-M.S. 2004"*. Ankara: Pegem A Yayıncılık Ticaret Ltd Şti.
- Kılıç, A. ve Seven, S. (2003). *Konu Alanı Ders Kitabı İncelemesi*, Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Arı, G. (2014). *Türkçe Ders Kitaplarında Fiziksel ve Biçimsel Görünüm*. H. Ülker (Editör) Türkçe Ders Kitabı Çözümlemeleri. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Batur, Z. (2010). İlköğretim 6. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarının Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi, *Yayınlanmamış Doktora Tezi*, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Bulut, M., & Orhan, S. (2012). Türkçe-Edebiyat Ders Kitaplarının Dil ve Kültür Aktarımındaki Rolü ve Önemi Üzerine Bir İnceleme. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 5(8), 297-311.
- Çeçen, M. A. Çiftçi, Ö. (2007), İlköğretim 6. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarında Yer Alan Metinlerin Tür Ve Tema Açısından İncelenmesi. *Millî Eğitim*. S.173
- Çilenti, K. (1996). *Eğitim Teknolojisi ve Öğretim*, Ankara: Yargıcı Matbaası.
- Demirel, Ö. ve Kiroğlu, K. (2005). *Konu Alanı Ders Kitabı İncelemesi*, Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Ertürk, S. (2013). *Eğitimde Program Geliştirme*. Ankara: Edge Akademi Yayıncılık
- Evin, İ. ve Kafadar, O. (2004). İlköğretim Sosyal Bilgiler Programının ve Ders Kitaplarının Ulusal ve Evrensel Değerler Yönünden İçerik Çözümlemesi, *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*. Cilt:32, Sayı:2.
- Güneş, F. (2002). *Ders Kitaplarının İncelenmesi*, Ankara: Ocak Yayınları.

- Hesapçıoğlu, M. (2008). *Öğretim İlke ve Yöntemleri Eğitim Programları ve Öğretim* Ankara: Nobel Yayınları.
- Karasar, N. (2012). *Bilimsel Araştırma Yöntemi* (23. baskı). Ankara: Nobel Yayınları.
- Kaya, Z. (2002), *Uzaktan Eğitim*, Ankara: Pegem A. Yayıncılık.
- Keser, H. (2004). İlköğretim 4. Sınıf Bilgisayar Ders Kitaplarının Görsel Tasarım İlkelerine Göre Değerlendirilmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2004, Cilt:2, Sayı:3.
- Semerci, Ç. (2004a) İlköğretim (1.-5. Sınıf) Türkçe Ders Kitaplarının Genel Bir Değerlendirmesi.
- Semerci, Ç. (2004b). “İlköğretim Türkçe Ve Matematik Ders Kitaplarını Genel Değerlendirme Ölçeği”, *C.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi*, Mayıs. Cilt: 28 No:1.
- Tekışık, H.H. (1986), Ders Kitabı Nedir, Seçimi Nasıl Olmalı? *Çağdaş Eğitim*, 11(110): 1-3
- Tertemiz, N. ERCAN, L. ve KAYABAŞI, Y. (2001). “Ders kitabı ve Eğitimdeki Önemi: Bölüm1” *Konu Alanı Ders Kitabı İnceleme Kılavuzu*: Editör: Leyla Küçükahmet, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım A.Ş

